

Mátraverebély–Szentkút, a korszerűsített nemzeti kegyhely

Évezredek óta visszatérő kérdés: hogyan lehetünk ép egészek és sikeresek, s a valóság működőképes? Ha abszolutisztikus szemlélettel mindenkor közvetlenül a teremtő, mindenható és gondviselő Istenben bízunk, mindent közvetlenül Tőle remélünk, vagy relativizáló módon, haladva, azonosulva a korrallal, történetiség szerinti, korszerű, társadalmiasított mentalitással keressük a megoldást?¹ E szempontnak is megfelelően mutatjuk be a mátraverebély–szentkúti kegyhely tradicionális és korszerűsített világát.

Ősi népi tapasztalás, hogy az istenség egyes meghatározott helyeken különösen szívesen nyilvánkozik meg, és a kultusz itt kiváltképp kedves a számára.²

Mátraverebély–Szentkút búcsújáró hely középkori eredete Szent László király pogány kunok elleni harcaihoz kötődik. Első írásos említése 1290-ből való „*ad fontem Vereb*” megnevezéssel. Mátyás király híres ferences szónoka, Temesvári Pelbárt 1512-ben kiadott prédikációjában szolt arról a recens palóc folklórban is ismeretes hagyományról, hogy Szent László a harcok során elcsigázott vitézeinek forrást fakasztott, és úgy szerzett eleséget, hogy buzgó imádságaival egész falkányi vad felbukkanását eszközölte ki. A szentkúti forrásra alapozódhatott az a búcsújárás, amelyről egy 1331-ből való történeti adat szól. E szerint a verebélyi templomhoz búcsújárók seregettek össze, akik a kaszálóban és szénában tekintélyes kárt okoztak. A ferences kutatás e templom építését 1210-re becsüli.³ Néhány évtizeddel később helyette nagyméretű gótikus egyházat emeltek Mária mennybemenetele titulussal, alighanem a búcsújárással összefüggésben. Ez egyezik Szent László máriás szellemiségével is, aki templomalapításait rendre Nagyboldogasszony tiszteletére ajánlotta. Nem látjuk okát, hogy a Szent László-hagyomány keletkezése ne közvetlenül szent királyunk pogányok elleni harcaihoz kötődne. Ha Szent László ugratásának és általa a szent forrás fakadásának emléke az akkori eseményektől, a XI. század végétől datálható, akkor a csodálatosan keletkezett szent kút kultusza, tehát a kegyhely is ekkor tájt alakult ki. Még ha azt a mai kegytemplom falán a verebélyi első templom építésének becsült dátumához kötik is: *kegyhely 1210*. Szentmihályi Mihály a Szentkút történetéről 1797-ben kiadott művében az elődök hagyományára hivatkozik, akik – mint írja – főképpen békés időkben, hajdanában és mostan is oda szoktak járulni ájtatossággal esztendőnként mind Szűz Mária tiszteletét, mind pedig Szent László király járásának, szent kút fakadásának emlékezetét fenntartván. E leírásból nem derül ki, hogy összefügg-e Szent László király járása és a Mária-tisztelet. Barna Gábor a magyarországi búcsújárásról és kegyhelyekről írott könyvében máriás motívum nélkül írja le az 1090 körüli évekből eredeztethető történeti hagyományt: „... ezen a tájon harcolt Szent László király a betörő pogány kunokkal. A csata hevében egyszerre csak azt vette észre, hogy elszakadt a katonáitól, és ellenség veszi körül. A menekülés útja csak egy mély vízmósás felé állt nyitva. Amikor azt átugratta, megszabadult üldözőitől. Lova patája nyomán pedig forrás fakadt: a Szent László ugratása, melynél sokan látni vélik a patkó nyomát a sziklán.”⁴ Az 1930-as években Szentkúton szolgált ferences pap, Roznik Rajnér, összefoglalva Szentmihályi Mihály XVIII. századi ismertetését, részletezte a vízfakasztás legendáját is. Ebben a lovag király már Szűz Máriával kapcsolatban szerepel, és a Temesvári Pelbárt által említett vízfakasztás jelenetével is találkozunk: Szent László Mária intésére érintette meg lándzsájával a sziklafalat, hogy szomjazó katonáinak inni adjon.⁵

Szent László király emlékezete, ugratása és csodás vízfakasztása a szentkúti szakrális tájban szinte vándormotívummá népszerűsödött. Lovagkirályunk a Karancs-hegyen küzdött a besenyőkkel, és itt fakasztott vizet seregének. A helyi néphit szerint például a karancs-hegyi kegyhelyről, Héhalomból, Bercel–Ordaspusztáról, de még Hontról (egyaránt Nógrád m.), Ágasvárról (Heves m.), sőt, Budáról is ugratott Szentkútra. Ez a természetfeletti táltos adottság a búcsújáró kultuszban az isteni világgal összekötő kapocsá válik: XIX. századi palóc búcsúsok litániaszerű fohászbán a szentség mintegy szakrális

¹ Lásd (2Krn 16, 7–13).

² *Limbacher Gábor*: Vallásos népművészet. In: Kapros Márta (szerk.): Nógrád megye népművészete. [Nógrád Megyei Múzeumok Igazgatósága], Balassagyarmat, 2000. 273–326, 294.

³ *Palkó Julián OFM–Orbán Márk OFM*: Mátraverebély Szentkút Kegyhely és a Nagyboldogasszony Bazilika. Szentkúti Ferences Rendház, Mátraverebély–Szentkút, 2000. 10–22.

⁴ *Barna Gábor*: Búcsújáró és kegyhelyek Magyarországon. Panoráma. Medicina Könyvkiadó Vállalat, 1990. 113.

⁵ *Roznik Rajnér, P.*: Szentkúti könyv. Mátraverebély–Szentkút multban-jelenben. Imákkal és énekekkel. Szentkúti Ferences Rendház, 1939, 13–37.

kontaktus általi átszarmazásának vertikális rendjét találjuk, végletes megfogalmazásban: „*Szent Lászlónak szent lova, szent lovának szent lába, szent lábának szent patkója, szent patkójának szent nyoma: könnyörögj érettünk!*”⁶ E szövegbe foglalt palóc mentalitás szerint a szent életű királyban megnyilvánuló szakralitás átminősíti környezetét: a lovat, amin ül, sőt, annak minden porcikáját, de ezáltal a patkót is, amelyet a ló patáján hord, és még a földet is, amelyen Szent László, lova által, nyomot hagy. A nyom visszamatat e szakrális leszarmazásra, hiszen belőle csodás erejű víz fakadt. Hogy mennyire reális ez az értelmezés, mutatja az a XII. században rögzített történeti hagyomány, melyben Szent László lénye földi élete során átminősítette nemcsak közvetlen környezetét, hanem az egész természetet: „*azt mondják, hogy Magyarországnak soha nem volt ilyen [...] túlárado kegyességű [...] királya, s utána a föld sem volt már ennyire termékeny.*”⁷

Szentkút térségében Szent László emlékezete mint komplex hagyományvilág hamar leépülhetett egyes mondái elemek egymástól többnyire független számontartására. Ámbár ezek a motívumok, mint a Szent László ugratása, hasadék, vízfakasztás, sziklába enyésző nyomok, nagyrészt máig szívósan tartják magukat a palócok tudatvilágában.⁸ A leépülés döntően annak következménye, hogy a kegyhely fő alakja és a búcsújárás indítéka a középkor óta a Boldogasszony. Szent királyunk, mint az ő pártfogolt szentje, másfelől, mint Szűz Mária legbuzgóbb híve, az itteni kultusz példaképként tisztelt mellékalakjának számít. Ez tükröződik a kegytemplom és a felújításig a gyóntatóudvar berendezésében, valamint a tornyokban lévő harangok esetében is. A gyóntatóudvar Magyarok Nagyasszonya képének két oldalán volt látható Szent István és Szent László festett szobra, a Regnum Marianum eszmeiségnek is megfelelően. A kegytemplomban, a főoltár a Szentkúti Szűzanyaé, Szent Lászlót a szentély mennyezetén láthatjuk, amint vizet fakaszt a sziklából.⁹

A kegyhely búcsúkiáltásairól 1710-ből van tudomásunk, amikor XI. Kelemen pápa megújította a török előtti időkben engedélyezett búcsúkat, és teljes búcsút engedélyezett a kegyhely legnagyobb ünnepe, Nagyboldogasszony börtje napjára. Ezt VI. Pius pápa 1782-ben apostoli levélben úgy módosította, hogy a lelkek üdvösségére és a hívek buzgóságának növelésére évente Nagyboldogasszony ünnepén vagy a megelőző két nap valamelyikén teljes búcsú nyerhető a kegyhelyen, ha a zárandok a keresztény fejedelmek egységéért, az eretnokség kiirtásáért és az Anyaszentegyház felmagasztaltatásáért könnyörög, meggyón és megáldozik. Ugyanígy teljes búcsú, azaz a gyóntatószékben már megbocsátott bűnök után fennmaradó, Istentől járó, és a tisztítóútbodyben elviselendő büntetés teljes elengedése nyerhető Szűz Mária további 6 ünnepén, Pünkösöd vasárnapján, Páduai Szent Antal és Szent Anna napján. E búcsúnapokon kívül zárandokoltak Szentkútra húsvétkor és Szent László ünnepén (jún. 27.) is.¹⁰

A kegyhely fölkeresésének legfőbb indítéka a testi vagy lelki betegségből való gyógyulás kérése, vagy már a gyógyulást követő hálaadás. A Szentkút Szent László ugratását követő másik eredetlegendája az, amikor a verebélyi pásztor némaként született fia a látomásában megjelent Szűz Mária irányítására ivott egy patkó-forma mélyedésben lévő vízforrásból, és meggyógyult. A XVIII. században egy Hont megyei asszony anyósa rontásának elhárításáért – aki előbb megutáltatta vele férjét, majd bolondá dá tette – jött gyógyító zárandoklatra Szentkútra. Egy gyöngyöspüspöki (Heves m.) asszonyt férje otthoni fogságban éhezette, arcát is megsebezte, aztán adott neki egy forintot, hogy elmehessen a kegyhelyre. Egy apa vak lányát saját karjában hozta Szentkútra. A járásképtelen betegeket általában szekerekben szállították. A szűkség helyzetben lévő személy fogadalmi gyakorlatához tartozhatott, hogy többszöri zárandoklatot, leggyakrabban háromszori búcsújárást vállalt. Egy boconádi (Heves m.) asszony például addigi zárandoklatáig huszonkilencszer látogatta meg a verebélyi Szentkutat. Előfordult, hogy a beteg helyett hozzátartozója váltotta valóra a fogadott búcsújárást, s több alkalommal a hazatérő már egészségesen találta a beteget. A kegyhelyhez fordulás közvetlen indítéka gyakran valamilyen természetfeletti jel, az ismert esetek 15%-ában álombeli látomás. Ilyen, amikor egy zárandok éjjeli látomásá-

⁶ *Bálint Sándor*: Ünnepi kalendárium I. Szent István Társulat, Budapest, 1977. 503.; *Magyar Zoltán*: Szent László a magyar néphagyományban. Osiris Kiadó, Budapest, 1998. 81.

⁷ *Gericz József-Ladányi Erzsébet*: Szent László „csodás” tettei krónikáinkban. Magyar Könyvszemle 117. évf. 2001. 1. szám. Budapest, 20–32, 26.

⁸ *Magyar Zoltán*: i. m. 80, 84.

⁹ *Lengyel Ágnes-Limbacher Gábor*: Szent László-tisztelet a Palócföldön. Arrabona 46/1. (2008) 281–318, 284–289.

¹⁰ *Diós István*: Mátraverebély-Szentkút. Magyar Katolikus Lexikon <http://lexikon.katolikus.hu/M/M%C3%A1travereb%C3%A9ly-Szentk%C3%BAt.html> [2015 12 09]; *Jordánszky Elek*: Magyar Országban, 's az ahhoz tartozó Részekben lévő Boldogságos Szűz Mária kegyelem' Képeinek rövid leírása. Pozsony, 1836. 38.; *Tüskés Gábor*: Búcsújárás a barokk kori Magyarországon a mirákulumirodalom tükrében. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1993. 148–149, 151.

ban arra intetett, hogyha a szentkúti vízből iszik, meggyógyul. Egy hasonló eset a kegyhely másik célpontjához, a kegyképhez irányul: álmában látá a Szűz Mária képét előtte állani, aki ötöt bátorította, keresse fel azon formájú Képet, mely neki megjelent. Útra indult. Sehol hasonlót nem találván, végre e szent Kúthoz vetődik, és megismeri.¹¹ Az ilyen élményeknek megfelelően a kegyhelynek szóló adományok elsősorban a kegykép és környezete fényének emelésére irányultak. A búcsújárók ekkoriban rendszerint csoportosan és általában papi vezetéssel érkeztek Szentkútra hangosan mondott közös imádkozással és énekléssel. A tisztelet elementáris voltát mutatja a kegyoltár térden való, többnyire háromszor történt körüljárása. Elterjedt gyakorlat volt a beteg (!) vagy a beteg testrészt fürdetése, mosogatása a kút vizében. Indokolja e cselekményeket, hogy a zarándokok a kegyhelyen szent világba érkeztek, ahol természetfeletti jelenségeként gyönyörű éneket lehetett hallani, a szent kút fölött az égen nyitott ajtó mögött Mária jelent meg Jézussal, a kút vizében sokaig aranykereszt volt látható a tiszta életűek számára. De a vétket elkövető személyek büntetésére is történtek jelenések: amikor egy „feszlett életű” asszony meg akarta mosni gyermekét a kút vizében, az aranykereszt örökre eltűnt. A szent kút vize elapadt a bűnös személyek elől, a kút vizét kiköpő egyházi személy betegséggel lakolt, a csodákban kételkedő, vagy a búcsújárást gúnyoló felvilágosult pap halállal bünhődött. Transzcendens élményeket jelentettek a csodás gyógyulások is. Például 1731-ben egy csodás gyógyulást pesti viaszöntő mester tanúsított, ami mutatja a kegyhely nagy vonzaskörzetét is, aminthogy a gyertyaöntő 100 kilométernél messzebből is érdekesnek tartotta eljönni. A zarándokok a kegyhely szent voltát otthoni életükbe is igyekeztek átültetni, kibontakoztatva ereklyegyűjtő szenvedélyüket. A szent kútban méltánytalanság miatt eltűnt aranykereszt helyén egy terméskőkeresztet találtak, amit a kegyhely szabad terébe állítottak. Ezt a búcsúok addig kapargatták, amíg elfogyott. De a helyébe állított újat is „*némely hívek késekkel nyiregették*”. Jellemző volt ekkoriban a több napos zarándoklat, amikor a – templomba be nem férő – búcsúok az éjszakát a szentkúti völgy két oldalán töltötték, az egész völgy mentén tüzeket rakva. A felvilágosodást képviselő II. József király 1787-ben feloszlatta a szerzetesrendeket, így a szentkúti ferences kolostort is. A kultusz, ha alábbhagyott is, igen gyorsan újralendült, mert egy 1794-es feljegyzés szerint a krízishelyzeteket ábrázoló fogadalmi képek száma – egyéb jelekkel együtt – már 38 volt. De nemcsak tárgyiasult fogadalmi ajándékokkal találkozunk ebben az időben. Egy plébános például, aki egészségét a mátraverebélyi kegyhelyen nyerte vissza, néhány nappal később – mintegy szellemi hálajelként – prédikációban tett tanúságot a Szűzanya csodás gyógyításáról. Egy dunántúli plébános javait eladta, szegényeknek elosztogatta, lelkipásztori hivatalát letette, és Szentkútra jött a zarándokok szolgálatára. Verebély korábbi marhapasztora, betegségéből Szentkúton kigyógyulván, a kegyhely adminisztrátora szolgálatába állt. Az ilyen életmód-átalakító tanúságok és a kegyhely misztikus vonzása jelentős számú evangélikus és református hívő áttérését és zarándokká válását eredményezte.¹² A kegyhely vonzaskörzete a XIX–XX. század folyamán tovább nőtt. A gyalogos, mezítlábas processziók élén a búcsús fesztület vitték. Amerre haladtak, a településekről gyakran virágcsokrokat hoztak a keresztre, s a ráfeszített Jézust csókkal is köszöntötték. Úgy tartották, hogy a búcsúok keresztjét megcsókolni különös kegyelem. Ludányhalászból (Nógrád m.), aki először ment a Szentkútra, vezeklésül követ rakott a batyujába.¹³ A környékbeli falvakban kútvizet húztak a zarándokoknak, nemcsak azért, hogy szomjukat oltsák, hanem azért is, hogy úgy gyűljön a víz a kútba, ahogy a búcsúok jönnek Szentkútra.¹⁴

Mátraverebély–Szentkút kultusza a motorizáció következtében olyan területeken is hódítani kezdett az 1960-as években, amely településeken néhány évtizeddel korábban a köznép azt sem tudta, hogy létezik Mátraverebély. Így például a Duna–Tisza köze déli vidékeiről a tsz-ek és az utazási irodák autóbusszaival hatalmas tömegek jártak évente Mátraverebélyre, holott ezeknek a búcsújárásoknak nincs hagyományuk. Mindez részben azért alakult így, mert Mátraverebély hegyvidéken fekszik, igazi kirándulótájon, ahol várak, múzeumok, kastélyok és szép városok várják a turistát. A búcsú tehát jó alkalom az országjáró turizmusra, a turizmus pedig kiváló alkalom a verebélyi szentkút felkeresésére.¹⁵ Még inkább azonban a szocialista ideológia és az orvostudomány részlegessége melletti kultikus vonzódásról van szó. Saját megfigyeléseink során folyamatosan találkozunk tradicionális eljárásokkal és képzetekkel, ami mellett, illetve mellyel összefonódva jelentkeznek a mai társadalmi-kulturális jelenségekhez kötődő összetevők. Adataink alapján kétségtelennek látjuk a hagyomány továbbélését és megújulási képességét, mint ahogy tény a változás és az új világmépi, kulturális meghatározók jelentősége is. A

¹¹ *Tüskés* i. m. 116, 118, 120, 122, 123, 136–139, 142.

¹² *Tüskés* i. m. 130–131, 144, 178–180, 183–184, 188–189, 200–201, 300.

¹³ *Bálint Sándor–Barna Gábor*: Búcsújáró magyarok. Szent István Társulat, Budapest, 1994. 169–171.

¹⁴ Adatközlő: özv. Tóth Jánosné, Koplányi Teréz, Szanda (Nógrád m.) 1916–1998. Az adatközlés időpontja: 1991.

¹⁵ *Bárh János*: A katolikus magyarság vallásos életének néprajza. In: *Dömötör Tekla* (főszerk.): Magyar néprajz VII. Népszokás, néphit, népi vallásosság. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1990. 331–424, 376–377.



A megújult szabadtéri oltár, a mozaikképek Marko Ivan Rupnik szlovén jezsuita művei (Limbacher Gábor felvétele)

szájhagyományozáshoz képest az írásbeliség dominánssá válása, a médiumok szerepének kialakulása és befolyásoló hatása, a modern civilizáció diszfunkciói jelentős társadalmi rétegek számára mind közrejátszanak abban, hogy tulajdonképpen a szakrális kommunikáció jelenkori műfaja, az égieknek szóló levél megszületett és jelentős elterjedtségűvé vált. Főként a kegykép alatt és a lourdes-i barlangban hátlatablák mögé, oltárterítő alá, kövek közeibe dugott levelek és fogadalmi tárgyak esetében a legkevésbé vagy egyáltalán nem számolnak a nyilvánossággal, a tárgyak szinte zavartalan kommunikáció lenyomatát képezik a levélíró, illetve felajánló és a kultikus személy között. Ennek megfelelően a vallási előírásokból és rendtartásból kilendült helyzetek, vallásilag lehetetlen, a keresztény tanítással ellentétes kérések szólnak Szűz Máriához, gyakran házasság melletti szerelmi ügyben. Az eldugott levelek között átokszöveget is találunk. E levelek tehát fontos forrást képeznek a mai zarándokok lelki állapotának megismerésére, és kiindulást a pasztoráció számára. Az építészeti megújulással e terek intimitása csökkent. A kegykép előtti oltárszekrény elbontásra került, a lourdes-i barlangból szabadtéri oltárhoz költözött, a lourdes-i barlang akadálymentessé, ugyanakkor korlát mögé került a szent kúthoz közeli térben. A lelki szükséghelyzetek mellett a betegség léte és a modern orvostudomány eredményességének részlegessége önmagában is újra és újra termeli a tradicionális gyógy módok iránti fogékonyságot. Így a búcsújáró helyek, s főként Mátraverebély–Szentkút, aligha válik a jövőben pusztán kellemes kirándulási célponttá, hanem továbbra is egészségre serkentő kegyelmi kisugárzó központ lehet az Istent keresők és szükségben lévők számára.¹⁶

2014–2015-ben mégis nagy- részt turizmus céllal újult meg a kegyhely, a ferencesek megfogalmazott célja szerint azért, hogy minden szempontból megfeleljen rangjának és a zarándokok XXI. századi igényeinek. Vagyis abban bízva rakták le a beruházás alapkövét, hogy az építkezés a nagy európai zarándokhelyek sorába emeli Mátraverebély–Szentkutat. Megújult a kegytemplom, a rendház, a kültéri miséző oltár, komfortosabbá tették a zarándokházat, 140 új zarándokszállást alakítottak ki, és új fogadóépület várja a látogatókat.¹⁷ Átalakították a templom belső részét és a lourdes-i barlangot, így prakti-

¹⁶ Vö.: *Limbacher Gábor*: Szakrális kommunikáció. Fogadalmi tárgyak, égiekhez írott levelek szent helyeken. In: *Szemerényi Ágnes* (szerk.): *Folklor és nyelv*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2010. 389–412.; *Uő.*: Palócföldi vallásos gyógy módok a múltban és a jelenben. In: *Pócs Éva* (szerk.): *Mágikus és szakrális medicina*. Vallás- etnológiai fogalmak tudományközi megközelítésben VII. Balassi Kiadó, Budapest, 2010. 459–477.

¹⁷ Egykor a zarándokok fogadásának meghatározója volt az a nagy köztéri arma Christi (Krisztus keresztjén szenvedésének egyéb eszközei) a kegyhelyre vezető mindkét útnál, amit Zeller Sebestyén 1763–1777 közötti metszete mutat.

kusabbá vált a restaurált kegyoltár és a Szűzanya kegyszobra.¹⁸ A beruházás – szakkifejezéssel – a vallásurisztikai vonzerő növelése céljából történt, nem egyedül a saját kegyelmi forrás kibontakoztatásával, hanem például a Pest központjában lévő ferences templom hálatábláinak Szentkútra helyezésével.

A szentkúti víz ereje-kultusza ugyan nem áll középpontban, de komfortos vízvételi helyiség került kialakításra.

A fejlesztés hasznosítása vallási-közgazdasági-üzleti-turisztikai megalapozottsággal történik, módszeres programszervezés mentén. 2016 elején háromféle lelkigyakorlatra kerül sor: a házasság előtt állóknak, a gyermekekre vágyóknak és a papság számára.

Az egykor oly elementáris vonzerőt jelentő búcsúkegyelem mai – éves kihasználtságra is figyelő – formájaként különböző tematikájú búcsúnapok valósulnak meg: óvodások zárandoklata, a Katolikus Szeretetszolgálat intézményeinek zárandoklata, lovas zárandoklat Szent Lászlókor, együtt járók, jegyesek, fiatal házások, gyermekekre és gyermeket várók zárandoklata Sarlós Boldogasszonykor, a Szereteláng Mozgalom zárandoklata, betegek búcsúja, cigányzárandoklat, Ferences Világi Rend búcsúja, özvegyek, árvák, gyermeküket elvesztettek zárandoklata, görögkatolikusok zárandoklata, egyetemisták zárandoklata, hagyományos római rítusú hívek zárandoklata. Egyházi iskolák és plébániák 2016-ra már lefoglalták a közösségi szállások nagy részét táborok céljából. A zárandokszállások maximális kihasználtsága érdekében egyházi tanfolyamokat szerveznek. Született egy hely, ahol minőségi szálláshelyeket és éttermi szolgáltatásokat kapcsolnak a lelki tartalomhoz.

A létrejött ingatlanállomány működtetését szervezetszerű működéssel és gazdálkodással biztosítják. A kegyhelyen értékesítési igazgatói, recepciós, éjszakai őrszolgálati stb. munkaköröket alakítottak ki, melyek finanszírozását a szolgáltatások fizetőképes kereslete biztosítja. Az értékesítési vezető egyik legfőbb feladata, hogy ősztől tavaszig is legyen annyi vendég, zárandok, amitől üzemképessé válik a megújult kegyhely. Fontos szerepet kapnak a turizmus-vendéglátás szakmai ismeretei.

Advent szombatjain kézműves vásárral, családi programokkal, betlehemi előadásokkal, kulturális műsorokkal várták a látogatókat. Karácsonyi ajándéknak ajánlják foglalás vásárlását pihenésre, lelki feltöltődésre vágyó ismerős, rokon számára a két ünnep közötti időszakra, teljes ellátással.

A térségből meghívott katolikus iskola diákjai és óvodások betlehemes játékot, karácsonyi énekeket adtak elő. Mindennap van zsolozsma, szentmise, szentségimádás, adventi körmenet, gyertyás énekléssel, és ezekhez kapcsolódva más rendezvényeknek is helyet adnak, mivel a felújítás révén több új létesítmény lett. Ezeket így meg tudják tölteni tartalommal. E tartalmak többnyire fontos társadalmi szerepvállalást jelentenek: a *Felnőttek-gyermekek együtt* elnevezésű programban a gyermekek csokoládéval, a felnőttek pedig pénzadománnyal támogathatják a salgótarjáni Szent Lázár Kórház gyermekosztályát. Karácsonykor pedig a szentkúti zárandokház megnyitotta ajtaját a magányosan élők előtt. Bárki eljöhetett, akinek nincs kivel ünnepelnie. A programokat szociális testvérek vezetik.

A kegyhely megújulásakor kiemelt figyelmet fordítottak a kulturális terek kialakítására.

Széles körű felújítás zajlott, új épületegyüttes jött létre, önálló szállásépületeket, éttermet és konferenciaközpontot alakítottak ki. Találkozhat egymással a hit és a kultúra. A bazilikában rendszeresen fellépnek egyházi énekeket előadó énekkarok, az adventi időszak szombatjain pedig iskolák színjátészi, énekkarai érkeznek műsorral. A tervek között szerepel, hogy február végétől keresztény szellemiségű írókat, művészeket hívnak meg szombatonként. A sorozat címe: *Kávéházi beszélgetések*.

A kegyhelyvezetés szándéka szerint a fejlesztés eredményeként az érkezők megcsodálhatják a természetet, az építészet, a vallási hagyomány szépségeit, és részük lehet abban a nagy átalakulásban, amikor pusztaság paradicsomi kertté lesz: bennünk és körülöttünk.¹⁹ Szekularizált világunkban a fejlesztés kísérlet a kegyhely vonzerőjének további növelésére, tervezett és szakmailag kidolgozott stratégia mentén, a materializálódott és komfortos társadalmi viszonyokhoz igazodva, s nem feltétlen abból kilendítve.

Limbacher Gábor

¹⁸ https://www.google.hu/search?q=Szentk%C3%BAti+Sz%C5%B1zanya+kegyoszobor&rlz=1C1OPRB_enHU538HU538&espv=2&biw=1366&bih=643&source=lms&tbn=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiPraql5cnJhXH2ywKHZ2aBL4Q_AUIBigB#imgdii=O78UWYPJrwUCKM%3A%3BO78UWYPJrwUCKM%3A%3BpIQA-wex-HjxXBM%3A&imgcr=O78UWYPJrwUCKM%3A [2015 12 07]; <http://www.hirado.hu/2015/09/05/adtadok-a-matraverebely-szentkuti-nemzeti-kegyhelyet/#> [2015 12 07]

¹⁹ <http://www.magyarokurir.hu/hirek/betlehemi-jatekok-lelkigyakorlatok-megujult-matraverebely-szentkuti-kegyhelyen> [2015 12 05]; - fr.Kálmán Peregrin Kegyhelyigazgató köszöntője http://www.turizmusonline.hu/belfold/cikk/megujult_a_matraverebelyszenkuti_nemzeti_kegyhely [2015 12 07]